

KAPŁAN ARCHIDIECEZJI GNIEŹNIEŃSKIEJ

NAUKI KATECHIZMOWE

CZY ISTNIEJE PRAWO ODBIERANIA ŻYCIA LUDZIOM?

KRAKÓW 2018

www.ultramontes.pl

NAUKI KATECHIZMOWE

UŁOŻONE

NA PODSTAWIE NAUK RÓŻNYCH AUTORÓW

PRZEZ

KAPŁANA ARCHIDIECEZJI GNEŹNIEŃSKIEJ

TOM IV.

O PRZYKAZANIACH

(PRZYKAZANIA BOŻE 5–10. – PRZYKAZANIA KOŚCIELNE)

Przykazanie piąte

LX. O czynnościach szkodliwych ciału bliźniego

"Nie zabijaj" (Exod. 20, 13)

I. Morderstwo

Czy istnieje prawo odbierania życia ludziom? ⁽¹⁾

Nie popełnia grzechu morderstwa i ten, kto życie odbiera drugiemu sprawiedliwie tj. kto ma prawo do tego. A czy istnieje jakie prawo odbierania życia ludziom? Tak.

a) Może odebrać komuś życie *zwierzchność prawowita*. Prawo nad życiem i śmiercią ma wprawdzie jedynie Pan Bóg, ale jak inne prawa Swoje np. odpuszczanie grzechów może Pan Bóg i to prawo przekazać innym. To też uczynił Pan Bóg, bo zwierzchności dał prawo karania złoczyńców, nawet odebraniem życia, jak to czytamy w Piśmie św. Tak w starym zakonie Pan Bóg ustanowił karę śmierci na morderców, bałwochwalców, bluźnierców,

krzywoprzysięzców i innych wszelkich zbrodniarzy. Dlatego czytamy u Mojżesza (Gen. 9, 6): "Ktobykolwiek wylał krew człowieczą, będzie wylana krew jego"; podobnie dalej (Exod. 22, 18): "Czarownikom żyć nie dopuścisz". I karę tę wykonywano rzeczywiście. Mojżesz wezwał mężów z pokolenia Lewi przeciw bałwochwalcom, co kłaniali się cielcowi złotemu, i kazał poodbierać im życie: jakoż zabito ich przeszło 20000, poczym Mojżesz pochwalił owych lewitów, mówiąc (Exod. 32, 29): "Poświęciliście ręce wasze dzisiaj Panu".

Mojżesz rozkazuje karać śmiercią czcicieli złotego cielca

Władza ta pozostała zwierzchności i w zakonie nowym, jak widać ze słów Pana Jezusa do Piłata. Kiedy bowiem Piłat odezwał się do Pana Jezusa (Jan 19, 10): "Nie wiesz, iż moc mam ukrzyżować Cię i moc mam puścić Cię?" odpowiedział mu Pan Jezus (Jan 19, 11): "Nie miałbyś mocy przeciw Mnie żadnej, gdyby ci nie dano z wierzchu". Tę władzę przyznaje zwierzchności i św. Paweł, bo mówi o niej (Rzym. 13, 4): "Nie bez przyczyny miecz nosi, Boga bowiem sługą jest, mścicielem ku gniewu temu, który złość czyni". Ostatnia zaś księga Pisma św. powiada (Apok. 13, 10): "Kto mieczem zabije, ma być mieczem zabity". – Jakoż sam rozum wskazuje, że zwierzchności musi przysługiwać takie prawo, gdyż tylko taka kara zdolna poskromić namiętności ludzkie i odstraszyć od zbrodni. Gdyby, jak chcą niektórzy, zniesiono karę śmierci, wtedy by jeszcze częściej aniżeli obecnie działały się zbrodnie wielkie

np. morderstwa. Kara więzienia dożywotniego nie byłaby wystarczającą, bo sama ze siebie nie jest tak straszną jak kara śmierci i nadto zbrodniarz ma jeszcze nadzieję odzyskania wolności czy to przez ucieczkę, czy przez ułaskawienie. Toteż prawo to potrzebne; a zresztą zwierzchność nie będzie potrzebowała karać śmiercią, byleby zabójcy dali sami początek dobry – i przestali zabijać.

b) Wolno dalej pozbawić życia nieprzyjaciela w *śluszej obronie ojczyzny*. Całość i bezpieczeństwo ojczyzny przedniejsze trzyma miejsce przed życiem nieprzyjaciół, tych, co się na nią targają. Nieprzyjaciele sami sobie winni, jeśli, krzywdę wyrządzając innemu krajowi, giną śmiercią. Skoro tedy zwierzchnik kraju prowadzi wojnę, każdy zawezwany do broni ma obowiązek stawać do szeregów. W takich razach dla uzyskania zwycięstwa wolno używać wszelkich środków potrzebnych, o ile nie zakazuje ich prawo przyrodzone czy też prawo narodów. Wolno tedy w takim razie uprzedzić nieprzyjaciela, napaść kraj jego i każdego, kto by się opierał, pojmać, zranić czy zabić. Zwłaszcza każdy żołnierz ma obowiązek walczenia mężnie wśród bitwy. Natomiast, jak już powiedziałem, grzeszyłyby, gdyby zabijał lub znieważał albo bezcześcił mieszkańców spokojnych, bezbronych, czy to dzieci, czy niewiasty, czy starców, czy też takich żołnierzy, co broń już złożyli. W ogólności żaden żołnierz nie powinien zapominać o tym, że jest chrześcijaninem, że ma być mężnym ale nie krwi chciwym i okrutnym.

Bitwa pod Chocimiem (1673 r.)

Że zabicie na wojnie tych, co szkodzą ojczyźnie, nie jest grzechem, dowodzi Pismo św., bo wychwala Matatiasza, Judę i innych bohaterów, którzy w obronie ojczyzny i uciskanej braci swojej ciężkie wiodli boje z narodami postronnymi. Dowodem niewinności takich żołnierzy i to, że Pan Bóg nieraz cudownie wspierał tych, co wiodli wojnę sprawiedliwą. Dodaję "sprawiedliwą", bo samo się przez się rozumie, że wojna powinna być taką. O tym jednak wiedzieć trzeba, że odpowiedzialność za wojnę i wszystkie jej następstwa, spada na zwierzchność kraju, obowiązkiem zaś jest poddanych iść za głosem swej władzy, a nie badać, czy wojna jest słuszną czy też niesłuszną (por. fałszerstwo depeszy przez Bismarcka przed wojną francusko-niemiecką).

c) Wreszcie wolno pozbawić kogoś życia *we własnej sprawiedliwej obronie*. Kiedy tedy złodziej, zbójca wypada z lasu z nożem czy narzędziem jakim zbójcekim, albo jeśli się zakrada do mieszkania i chce nas obdrzeć, złupić i przy tym zagraża naszemu życiu: wolno jest w takim razie się bronić i nie mamy grzechu, choćby złoczyńca zginął z ręki naszej. To potwierdza już rozum, bo nikt nie ma obowiązku cudze życie przedkładać ponad własne. Tenże rozum powiada, że jeśli nie ma innego środka obrony, powinien utracić życie raczej napastnik niesprawiedliwy, aniżeli niesłusznie napastowany. Gdyby bowiem nikt nie miał prawa bronięcia się przeciw napadom niesłusznym, wtedy by bezbożnicy mieli zabezpieczoną swobodę da wszelkich bezprawii. Dlatego Pismo św. (Exod. 22, 2) wyraźnie pozwala na zabicie człowieka, jeśli tego potrzeba do obrony życia. – Co więcej nauczyciele duchowni wspominają o tym, że niewiasta w razie napadu na swą cnotę może się bronić jakim bądź sposobem, a ostatecznie, gdy nie ma ratunku innego, wolno jej nawet zabić napastnika, gdyż dla niej ważniejszą jest jej cnota niż życie takiego niegodziwca.

Aby jednak dozwolonym było zabójstwo w obronie własnej, napaść musi być niesprawiedliwą. Jeżeli tedy zwierzchność chwytą złoczyńcę, aby go zaprowadzić do więzienia, złoczyńcy nie przysługuje prawo obrony, bo zwierzchności wolno pojmać złoczyńcę. – Dalej nawet w razie napadu niesprawiedliwego nie wolno wyrządzić szkody większej nad tę, ile potrzeba dla obrony swego życia. Należy tedy wpierw, o ile można, użyć innych środków do obrony własnej np. uciekać, wołać o pomoc, uderzyć złoczyńcę, ogłuszyć go, powalić o ziemię, zranić, a dopiero, gdyby te sposoby nie prowadziły do celu lub gdyby ich zgoła nie można użyć, wolno zabić napastnika. Z tego więc wynika, że wolno napastnika zabić tylko podczas

napadu samego, a nie, kiedy ucieka. A dalej nie godzi się żadną miarą zabijać złodzieja, którego schwycono na złodziejstwie, ale który widocznie nie zagraża życiu naszemu. – Wreszcie nie wolno zabijać z myślą zemsty czy nienawiści, lecz jedynie celem obrony własnej, bo chrześcijaninowi mścić się nie wolno.

Nauki katechizmowe ułożone na podstawie nauk różnych autorów przez Kapłana Archidiecezji Gnieźnieńskiej (2), autora dzieła: *Kazania o męce i śmierci Pana naszego Jezusa Chrystusa. Tom IV. O przykazaniach. (Przykazania Boże 5-10. – Przykazania kościelne).* Poznań. Nakładem i czcionkami Drukarni i Księgarni św. Wojciecha. 1910, ss. 8-11. (3)

(Pisownię i słownictwo nieznacznie uwspółcześniono; przypisy i ilustracje od red. *Ultra montes*).

Imprimatur.

G n e s n a e , die 1. mensis Februarii 1907.

Consistorium Generale Administratorium.

(L. S.)

Dr. Goczkowski,

Vicarius in Spiritualibus Generalis.

No. 996/07.

Raatz

Przypisy:

(1) Tytuł od red. *Ultra montes*.

(2) Autorem jest ks. Wojciech Andersz.

(3) Por. 1) Kapłan Archidiecezji Gnieźnieńskiej, a) [Grzechy wołające o pomstę do nieba.](#) b) [Przeciwko heretykom. Wiara nie jest to samo co nadzieja.](#)

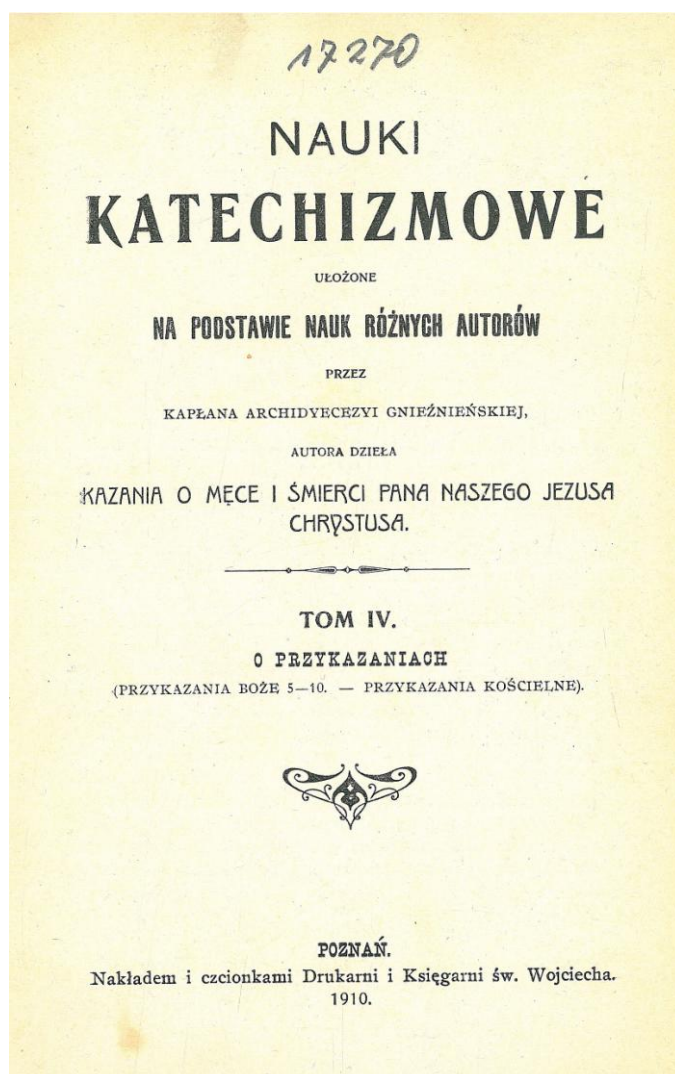
2) Ks. Dr Antoni Borowski, Profesor Uniwersytetu Warszawskiego, a) [Teologia moralna.](#) b) [Prawo Boże.](#) c) [Warunkowe szafarstwo sakramentalne.](#)

3) Kardynał Gousset, Arcybiskup w Reims, [Teologia moralna dla użytku spowiedników.](#)

4) Ks. Józef Stagraczyński, a) [Nauki katechizmowe o prawdach Wiary i obyczajów katolickiego Kościoła.](#) b) [Grzechy wołające o pomstę do nieba.](#) c) [Czego uczy Kościół o piekle.](#) d) [Zasady wychowania chrześcijańskiego.](#)

5) O. Mikołaj Łęczycki SI, [Pobudki do unikania grzechu śmiertelnego i kilka innych rozważań pobożnych.](#)

- 6) Ks. Michał Ignacy Wichert, *Nauki katechizmowe o Składzie Apostolskim, Przykazaniach Boskich i Kościelnych, o Modlitwie Pańskiej i Sakramentach.*
- 7) Ks. Kazimierz Naskręcki, a) *Credo. Krótkie nauki o prawdach wiary katolickiej.* b) *Dekalog. Krótkie Nauki o Przykazaniach.* c) *Życie nadprzyrodzone. Krótkie nauki o Sakramentach świętych i modlitwie.*
- 8) Św. Robert kard. Bellarmin SI, a) *Katechizm mniejszy czyli Nauka Chrześcijańska krótko zebrana.* b) *Wykład nauki chrześcijańskiej. (Katechizm większy).*
- 9) Piotr kardynał Gasparri, *Katechizm katolicki (Catechismus catholicus).*
- 10) Ks. Jan Józef Gaume, *Zasady i całość wiary katolickiej czyli wykład jej historyczny, dogmatyczny, moralny, liturgiczny, apologetyczny, filozoficzny i socjalny, od stworzenia świata aż do naszych czasów.*
- 11) Ks. Dr I. Schuster, Ks. Gustaw Mey, *Historia biblijna dla katolickich szkół.*

([HTM](#))

© *Ultra montes* (www.ultramontes.pl)

Cracovia MMXVIII, Kraków 2018